

Bijbelstudie 4 Jakobus

Gedeelte: Jakobus 2:1-13

1. Zingen: Ps. 72:2
2. Gebed
3. Lezen: Jak. 2:1-13
4. Mededelingen – zie briefje secretaresse
5. Inleiding

1. Overgang van hfst. 1 naar 2

Jakobus is een man van de praktijk. Dat zagen we de vorige keer – en we zullen er nog meer bij stilstaan: zijt daders des Woords en niet alleen hoorders. Het is een rode draad die door heel de brief van Jakobus heenloopt – maar het is ook de rode draad die door het hele Oude en Nieuwe Testament heen loopt: God lief hebben boven alles, en uw naaste als uzelf. Het verticale en het horizontale. In de wetten van Mozes zien we het steeds naar voren komen: oog hebben voor uw naaste, en in het bijzonder wel als het de zwakkeren in de samenleving betreft, bijv. de wezen en de weduwen. In het Nieuwe Testament is het niet anders. Het is een vaak terugkerend onderwerp in het onderwijs van de Heere Jezus zelf en ook in dat van de apostelen in het Nieuwe Testament. Denk bijv. aan de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan. In de brief van Jakobus wordt hier in het bijzonder de aandacht op gevestigd in het tweede hoofdstuk van zijn brief.

Aan het einde van hoofdstuk 1 heeft Jakobus gesproken over ‘zuivere en onbevleete godsdienst’ (vs. 27), tegenover de ijdele, inhoudsloze godsdienst van vs. 26. Hij ging hem bij deze zuivere en onbevleete godsdienst om twee zaken: ‘wezen en weduwen bezoeken in hun verdrukking’. Dat gaat over onze houding tegenover onze naaste. Het andere is ‘zichzelf onbesmet bewaren van de wereld’. Dat gaat over ons gedrag ten opzichte van God.

Op de omgang met de naaste gaat Jakobus in hfst. 2 verder.

2. De klacht van Jakobus

De aanspraak ‘mijn broeders’ in vs. 1 wijst erop, dat nu een nieuw gedeelte begint. Jakobus spreekt tot allen die hun geloof in onze Heere der heerlijkheid, Jezus Christus, hebben (vs. 1). Hij tilt hen door deze woorden als het ware op naar de hoogte waarop hij hen hebben wil – besef goed, zegt Jakobus: ik spreek u aan als gelovigen in onze Heere Jezus Christus, de Heere der heerlijkheid. Het woordje ‘onze’ versterkt nog eens zijn betrokkenheid met de verstrooide joden-christenen – en die betrokkenheid hoort er bij deze gelovigen ook onderling te zijn. Maar... daar zit nu juist het zwakke punt – Jakobus was niet erg gelukkig met het reilen en zeilen van deze gelovigen in de verstrooiing. Nog in vs. 1 gaat het van hoog naar laag – want aan het eind lezen we: [heb niet het geloof....] met aanneming des persoons... – het is voor zijn lezers kennelijk niet zo gemakkelijk om zich onbesmet van de wereld te bewaren – want dit is een vermaning: met aanneming des persoons is zoveel als partijdig zijn – ze moeten hun geloof vrij houden van partijdigheden - Jakobus ziet praktijken die niet horen bij de zuivere en onbevleete godsdienst van vs. 27, maar die meer van doen hebben met de ijdele godsdienst van vs. 26.

3. Opbouw van Jakobus 2

Er zijn twee zaken die Jakobus tegen de borst stuiten – die twee punten gaat hij afzonderlijk aankaarten: de verzen 1-13 gaan over het ene punt: het aanzien van de persoon, de verzen 14-26 gaan over het andere punt: een dood geloof → wel woorden, maar geen daden. Over het eerste gedeelte gaat het vanochtend; over het tweede gedeelte de volgende keer. Maar het is wel goed om op te merken dat hij in beide gedeeltes dezelfde opbouw hanteert – ik beperk me nu tot vs. 1-13:

(1) een stelling (vs. 1)	Het probleem is: aanzien van de persoon
(2) een geval of kwestie (vs. 2-4)	
(3) uitdieping (vs. 5-9)	Het antwoord is: aanzien van de persoon is zonde

- (4) argumenten uit het O.T. (vs. 10-12)
(5) conclusie//slotpleidooi (vs. 13)

De opdracht is: ban de vooringenomenheid uit;
aanvaard elkaar zonder aanzien van de persoon;
wees niet partijdig. Want God zal er in het oordeel
op terugkomen.

4. Zonder aanzien des persoons

Het eerste probleem dat Jakobus ziet, is dus dat er aanzien van de persoon onder de gelovigen bestaat – dan is men partijdig. Daarmee bedoelt hij dat men de ene gelovige waardevoller acht dan de andere. De rijke werd voornamelijk behandeld, terwijl de arme als minderwaardig werd beschouwd. Zo iets hoort niet onder de gelovigen. Er zijn wel verschillende standen in de maatschappij, maar dat behoort niet teruggevonden te worden in de gemeente, onder de gelovigen. Gezien de levendige schildering door Jakobus mogen we aannemen dat Jakobus getuige is geweest van een dergelijk voorval. In ieder geval wil hij op deze manier de aandacht van zijn lezers er heel persoonlijk op richten. Dit speelde zich immers af in de synagoge, d.w.z. in hun ‘vergadering’, vs. 2, hun samenkomst, en dus ook in het gebouw waarin ze bijeenkwamen, op z’n joods: hun synagoge! De vraagstelling in vers 4 is retorisch – een vraag waarop een bevestigend antwoord verwacht wordt. ‘Is het niet waar? Ja toch!’ ‘Hebt gij dan niet in uzelf een onderscheid gemaakt, en zijt rechters geworden van kwade overleggingen?’ Dan moeten ze toch toegeven: ‘Ja, dat is waar!’ – de gelovigen moesten schuld erkennen, en dat wordt door Jakobus nog eens bevestigd in vers 6: ‘gij hebt de arme oneer aangedaan’. Er was aanzien van de persoon – er was partijdigheid in de gemeente.

5. Vermaning

In vs. 5 klinkt het dan ook liefdevol maar ook vermanend ‘Hoort, mijn geliefde broeders!’ – en dan komt er opnieuw een retorische vraag: heeft God niet juist de armen van de wereld uitverkoren om rijk te zijn in het geloof en erfgenamen van het Koninkrijk? Daarmee grijpt Jakobus terug op tal van beloften van verkiezing en redding van arme en ellendige gelovigen uit het OT – zie Ps. 40:18: ‘Ik ben wel ellendig en nooddriftig, maar de Heere denkt aan mij; Gij zijt mijn Hulp en mijn Bevrijder; o mijn God, vertoef niet’; of Jer. 20:13: ‘Zingt de HEERE, prijst de HEERE, want Hij heeft de ziel des nooddriftigen uit de hand der boosdoeners verlost; Zef. 3:12: ‘Maar Ik zal in het midden van u doen overblijven een ellendig en arm volk; die zullen op de Naam des HEEREN betrouwen.’ – al eerder had Jakobus alle gelovigen de ‘eerstelingen van Zijn schepselen’ genoemd: zie 1:18, eerstelingen van Gods nieuwe schepping in Christus – daar horen de armen uit de gemeente ook bij!

Jakobus onderstreept dit nog eens door erop te wijzen dat de goede Naam over de gelovigen is uitgeroepen, vs. 7 – zij zijn gedoopt in de Naam van de Heere Jezus – Hij is hun Meester, hun Koning, hun Kurios/Heere – als iemands naam over een ander wordt uitgeroepen, is die ander het eigendom van hem wiens naam werd uitgeroepen – zij zijn dus het eigendom van Jezus Christus! – wees dus maar erg voorzichtig hoe je met hen omgaat! Als we hen slecht behandelen, zoals de rijken doen, die hen zelfs voor de rechtbank durven slepen (vs. 6), dan is dat zoveel als: het lasteren van de goede Naam – lasteren van de Naam van de Heere.

Dus als u zo met de armen omgaat, als u zo de persoon aanziet, als u zo partijdig bent – dan houdt u zich niet aan de koninklijke wet, vs. 8 – en dan doet u zonde en wordt van de wet bestraft als overtreders, vs. 9. God vraagt van hen, dat zij hun naaste zullen liefhebben, zoals dat in Lev. 19:18 staat: ‘Gij zult uw naasten liefhebben als uzelf: Ik ben de HEERE.’ En onder die naaste uit dat gebod moeten zij in dit verband de armen verstaan, die er bij hen zo bekaaid afkomen - Jakobus zou zich kunnen beroepen op Spr. 14:21, waar ‘naasten’ en ‘armen’ worden vereenzelvigd: ‘Die zijn naaste veracht, zondigt; maar die zich der nederigen/armen ontfemt, die is welgelukzalig.’ Als de rijke jongeling aan de Heere Jezus vraagt wat hij moet doen om het eeuwige leven te beërven, krijgt hij als antwoord: Gij zult niet doden, enz. – en dat loopt uit op: ‘Gij zult uw naaste liefhebben als uzelf’, Matt. 19:19. Zo hebben de apostelen het ook geleerd: zie Rom. 13: 8 en 9 – ‘Zijt niemand iets schuldig, dan elkander lief te hebben, want die de ander liefheeft, die heeft de wet vervuld. Want dit: Gij zult geen overspel doen, gij zult niet doden, gij zult niet stelen, gij zult geen valse getuigenis geven, gij zult niet begeren, en zo er enig ander gebod is, wordt in dit woord als in een hoofdsom begrepen, namelijk in dit: Gij zult uw naaste liefhebben gelijk uzelf.’

Waar het voor hen dus op aankomt - zo wil Jakobus zijn lezers hier duidelijk maken - is dat zij dat gebod van de naastenliefde zullen volbrengen → 'de koninklijke wet volbrengen' (vs. 8). Dat gebod vormt immers de samenvatting van de hele wet, de 'koninklijke wet' – daarmee wil Jakobus aangeven dat deze wet koninklijk gezag heeft – het is de opdracht van de Koning van de Kerk, het is de wet van het Koninkrijk der hemelen. En om het volbrengen van die hele wet of wil van God moet het hun te doen zijn – 'want wie de gehele wet zal houden, en in één zal struikelen, die is schuldig geworden aan alle', vs. 10. Jakobus legt er zo sterk de nadruk op, dat de wet van God een ondeelbaar geheel vormt – zie Matth. 5:18, waar de Heere Jezus zegt dat er niet één jota noch één tittel van de Wet voorbijgaan, totdat het alles zal zijn geschied – met elkaar vormen de geboden a.h.w. een keten. Wie één schakel ervan breekt, breekt daardoor de hele keten.

6. Afsluiting van het betoog

Met twee voorbeelden uit de wet van Mozes onderstreept Jakobus het zondige karakter van het aanzien van de persoon, vs. 11. Dat doet Jakobus niet om de gelovige onder de wet van Mozes te stellen, maar om de ernst van de zonde van partijdigheid aan te geven. Het zijn niet de minste geboden die Jakobus aanvoert: overspel/echtbreuk en doodslag/moord. Twee zonden die ontzettend schadelijk zijn voor de ander, en waarop in Israël de doodstraf stond. Jakobus wil zeggen: En zo schadelijk is ook het aanzien van de persoon! Bovendien leven wij niet meer onder de oude wet, maar onder de hogere wet: die van de vrijheid, vs. 12, die de gelovigen in Christus gekregen hebben. Wil iemand nog neerkijken op een broeder of zuster? Onze praktijk moet anders zijn: barmhartig voor allen – zie bijv. Zach. 7:9: 'Alzo sprak de HEERE der heerscharen, zeggende: Richt een waarachtig gericht en doet goedertierenheid en barmhartigheden, de een aan de ander'.

Jakobus sluit af met een ernstige waarschuwing: de barmhartigheid of onbarmhartigheid die we op aarde aan de dag gelegd hebben, zullen we weer tegenkomen in het oordeel, vs. 13. Ze is van eeuwigheidswaarde - 'Zalig zijn de barmhartigen, want hun zal barmhartigheid geschieden', Matt 5:7. Laat dit woord een bemoediging mogen zijn, maar ook een waarschuwing.

Ik sluit af met het voorlezen van het laatste gedeelte uit hoofdstuk 4 van ons boekje.

Zingen: Ps. 72:7